Krajem listopada počinje prodaja 799 primjeraka knjige "Procesus contra templarios" o crkvenom procesu templarima 1302 u dvorcu Chinonu gdje su bili zatočeni

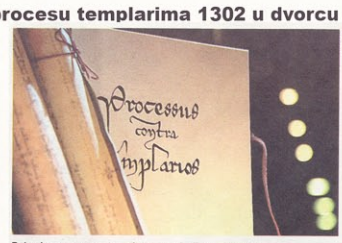

Rukopis na pergamentu s glavnog zapisnika na suđenju

Kopija dokumenta Chinonske listine

Vatikan objavio tajne templara stare 700 godina

Povjesničarka Barbara Frale slučajno je otkrila u vatikanskom Tajnom arhivu Chinonske listine, dokument na pergamentu, zapisnik sa suđenja koji dokazuje da papa Klement V. nije 1302. osudio templare kao heretike, ali je ipak ukinuo njihov red i tako olakšao Filipu Ljepome da ih opljačka i pobije

U Vatikanu, u staroj Sinodskoj dvorani, bit će 25. listopada predstavljena knjiga "Processus contra templarios" u 799 primjeraka, od kojih će se svaki prodavati za 5900 eura. Pripada u raritetnu biblioteku "Exemplaria Praetiosa" (Dragocjeni primjerci), u što se uvrstila ne samo izgledom, nego i sadržajem.

Nije najavljena kao senzacija, utoliko što u njoj nema (više) ničega nepoznatoga. Najavljena je ipak kao poslastica, ne samo bibliofilska. Naime, u knjizi su vjerno reproducirane Chinonske listine, dokument na pergamentu o crkvenom procesu velikom meštru Jacquesu de Molayu, Generalnom kapitulu te glavnim vitezovima Templarskog reda, 1302. u dvorcu Chinonu na Loiri, gdje su templarski prvaci bili zatočeni.

Listine u pogrešnoj kutiji

Kako je proces tekao znalo se po osobnim Klementovim bilješkama - ali se dugo smatralo da je glavni zapisnik izgubljen, pošto su Francuzi pod Napoleonom odnijeli vatikanske arhive u Pariz i dijelom ih opljačkali. Kad su arhivi vraćeni, Chinonska listina gurnuta je u pogrešnu kutiju, jer je netko valjda ponašlo da je riječ samo o jednom od brojnih dijeceznavnome. Kopajući po dokumentima u vatikanskome Tajnom arhivu, našla ga je 2001. Barbara Frale, talijanska povjesničarka koja je na procesu templarima i doktorirala. Dokument dokazuje da nije papa Klement V. osudio de Molaya i templare kao heretike - ali je ipak ukinuo njihov red i tako olakšao Filipu Ljepome da ih opljačka i pobije. Dok su pod njim potpaljivali oganj, Jacques de Molay, veliki meštar moćnoga Templarskog reda, razvlašten, svučen do gola i poslan na lomaču pod lažnom optužbom da je heretik i sodomit,

Nisu mogli biti optuženi što su bogati jer bi to bilo subverzivno za poredak

zavapio je Gospodu ištući pravdu i pozvao pred Božji sud francuskog kralja Filipa IV. Ljepoga i papu Klementa V, arhitekte svoje nesreće. Tekla je godina 1314, bio je 18. ožujka. Prije kraja godine umrli su obojica: prvo Papa, za njim Kralj.

Papa Klement, rođenjem Raymond Bernard de Got, umro je samo mjesec dana poslije dišnjak. Ako je vjerovao u Boga - već tada je bilo pobožnih papa, ali ne često ni mnogo - imao je zašto zepsti. Podvrgnuo je papinsku čast. Kraljevoj vlasti, preselio je Petrovu katedru iz Rima u Avignon, netom je izabran imenovao je kardinalima devetoricu Francuza. Sve u svemu bio je koristoljubiva krpa.

Pijetao prerano pjevao

Gurao je Anžuvince za ugarske kraljeve, potiskujući Mlečane iz Zadra, što je sve išlo na ruku Pavlu Subaću. Fra Dalcina, još jednog komunista koji se usudio evandelja shvatiti doslovce, Papa je dao sresti namrtvo, bez čega Umberto Eco ne bi mogao onako motivirati svoje "Ime ruže". Dante Alighieri, njegov suvremenik, bez milosti ga je strpao u osmi krug pakla, smatrajući ga još gorim sljednikom "Šimuna vrača", dakle prodavačem crkvenih dužnosti i dostojanstava, negoli su bili Nikola III, pa Bonifacije VIII, sva trojica osuđeni da u jamu budu bačeni naglavce (tako su žive pokapali ubojice, s glavom u raki. Dante ga je, kao i njegove prethodnike, smatrao ubojicom Crkve. Ali de Molaya ipak nije on ubio, čak nije donio ni naramak drva poput one starice koja je nosila ogrjev za Husa. Samo se nije odupro Kralju, eto, ni pošto je pretežno francuski Koncil u Vienni zaključio da

Ako je nekim slučajem vjerovao u Boga - što baš i nije vjerojatno - kralj Filip bio bi morao zepsti, znajući da je de Molaya osudio na pravdi Boga. Kakva su bila njegova čuvstva teško da je itko znao. Bernard Saisset, biskup u Pamiersu, ovako je opisao svoga kralja: "To nije ni čovjek ni zvijer. To je kip." Vjerojatno baš onakav kakav i danas vidimo na njegovu grobu u Saint Denisu u koji je položen kao 46-godišnjak, poslije 29 godina vladanja. Zato i ne znamo je li požalio što je u petak 13. listopada 1307 (prije takoreći okrugljih 700 godina) dao u akciji dostojnoj antimafijaških bliceva istodobno pozatvarati stotine vitezova templara, do tog časa najjača snagu svoje države i njezine globalne politike: saveza s Mongolijom, Armenijom i Ciprom protiv Arapa. Da bi ih svladao morao je djelovati sinkroniziranо i iz potaje. U doba bez mobitela, kad je konj određivao maksimalnu brzinu putnika, bio je to savršen logistički pothvat, dostojan bolje svrhe. Bilo kako bilo, od tada je petak 13. na zlu glasu.

Chinonske listine - koje će ovih dana biti objavljene u knjizi, prvi put poslije 705 godina - pokazuju da ni Papa, nakon minucioznog procesa, nije ni vjerovao ni utvrdio da bi templari bili krivovjerci, a de Molay mane od svija. Zašto ga je Kralj to-

Modernizacija poslovanja

Templari ili hramovnici osnovani su u Svetoj Zemlji 1118: Hugues de Payens, Geoffroy de Saint-Omer i još šest vitezova osnovali su red sa zadaćom da brane sigurnost i prohodnost putova. Unatoč predaji, održavali su dobre odnose s muslimanima. Jeruzalemski (križarski) kralj Baudouin II. du Bourg smjestio ih je u dio "Jeruzalemske palače", nedaleko od Al-Aqse na platou porušenoga židovskog Hrama, po kojemu im je dao ime: Siromašni suborci Krista i Solomonova Hrama (Pauperes Commilitiones Christi Templique Salomonis). Siromašci su se ubrzo obogatili: stekli su više od 9000 imanja u Aziji i Evropi, pa i u Hrvatskoj. Pošto su križari otjerani iz Svete Zemlje, templari su sjedište preselili na Cipar pa u Francusku. Ondje su, u feudalnom okružju, bili velefeudalci i država u državi - a Jacques de Molay ih je nastojao modernizirati i posve usredotočiti na poslovanje, pošto je bilo jasno da povratka u Svetu Zemlju neće biti.

Od moći do propasti

Bili su istodobno i vojna i financijska snaga, bavili su se bankarstvom, a to im je povećalo moć i donijelo propast: Filip Ljepi bio je njihov dužnik, što ga je učinilo njihovim smrtnim neprijateljem. Najunosnije je bilo templare ukinuti i pobiti, te za-

Ni Papa nije vjerovao niti utvrdio da su templari bili krivovjernici

pljeniti njihov imutak u Francuskoj (što je automatski posušilo i dug). Naravno da nisu optuženi što su bogati, jer bi takva optužba bila subverzivna po poredak, stoga su okrivljeni da su krivovjerci, razvratnici, urotnici.

Život je obećan onima koji su pristali priznati optužbe, a onima koji su branili svoju nevinost ostala je samo smrt. De Molay je ustrajao u tvrdnji o svojoj nevinosti i za svjedoka je pozvao Boga, pa je spaljen.

Pravda i vjera su pritom bile nevažne i zgažene, ukoliko su smetale Kralju. Možda je Papa za njih hajao, ali to je vješto krio. Treba priznati da njihov imutak izvan Francuske nije prisvojio, nego ga je razdijelio drugim viteškim redovima, uglavnom Ivanovcima (hospitalcima), kako se zbilo i u Hrvatskoj.

Dijeljenje posjeda

Tu je templarima papa Aleksandar III. (onaj isti koji je osam godina potom pobodio Zadar) darovao samostan u Vrani, pošto je tamošnje benediktince, po predaji, pomorila kuga. Templari su onamo stigli i prije Papine darovnice, jer ih je u Bosnu pozvao ban Borić, a u Dalmaciju kralj Bela III. Vrana je uskoro podignuta na rang priorata (prioratus Auranae). Kraljevi Imre (Emerik) i Endre II. (Andrija) darovali su templarima poprilične posjede, naravno, ne bez naknade. Templari su imali Senj (do 1269), koji im je zamijenjen Dubicom i Dubičkom županijom. Belu (u Zagorju), Glogovnicu, dio Gorske županije u Pokuplju, a u istočnoj Slavoniji Lješnicu, Rasašku i Našice. Kasnije su stekli Pakrac, Trnavu, Čaklovec i Bijelu. Posljje ukidanja templarskog reda i u Hrvatskoj su njihovi posjede preuzeli ivanovci, zajedno s titulom priora vranskog (najpoznatiji je bio Ivan Paližna ban i kralju Sigismundu dušmanin), a kasnije imanja titule šetaju od feudalca do feudalca: priori vranski bili su ba Albert Nagymihaly, Talov (Matko i Ivan), Berislavići (Ba tul i Petar), Nikola Ločki, Zri ski (Mikuláš Sigetski i Jura Tahy (János i Ferenc) itd., a k snije se titula vratila Crkvi (sa je nosi nadbiskup zagrebač kardinal Bozanić).

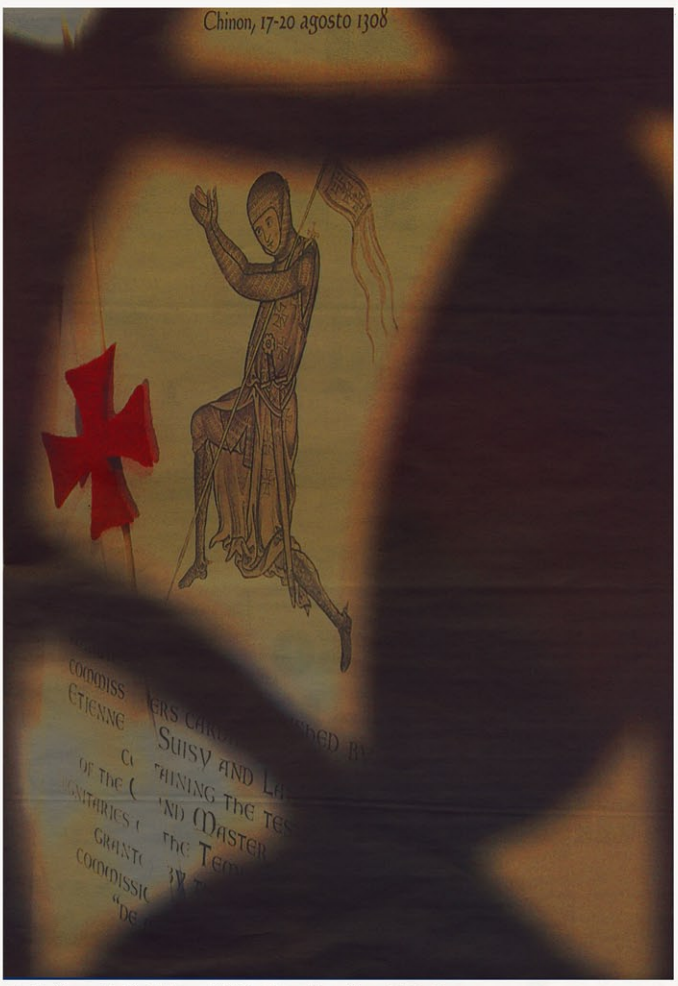

Preslike dokumenata koje je B. Frale pronašla 2001. u Tajnom arhivu nači će se u knjizi koja će se prodavati za 5900 eura po primjerku

OPSTANAK MITA

Replika pečata s dokumenta o crkvenom procesu

Legende, knjige i urote o moćnim vitezovima

Tragičan nagao kraj dotad moćnih templara pogodovao je legendama svih vrsta. Atraktivnost njihova imena pridonijela je da se i u posljednja dva stoljeća osnivaju udruge koje prisvajaju njihovo ime, a neke izravno lažu da su direktni sljednici, jerbo bi templari opstali u ilegali sva ova stoljeća.

bez povijesnih osnova - najrašireniji su da su templari sačuvali sveti Graal, da su našli i skrili Zavjetnu škrinju iz židovskog Hrama, onu koju je Mojsije napravio po Božjim naputcima i u koju je spremio Ploče zakona, te da su poznavali i prenosili tajne egipatskog i židovskog graditeljstva (na što su se pozivali slobodni zidari, iliti masoni). Mit o Graalu se u germanskom imaginariju opasno približio mitu o nadčovjeku u njegovoj nacističkoj verziji, čemu je pridonijela i Wagnerova obrada lika sir Percivala, neokaljanog viteza Artusova Okruglog stola (u njemačkoj verziji: Parsifala) i njegova sina Lohengrina. Legendu o Graalu i templarima su na obrazac urote iz "sapunske opere" navukli opskurni povjesničari dilettanti Michael Baigent, Richard Leigh i Henry Lincoln, napisavši "Svetu krv i sveti Graal", baziranu do-

brim dijelom na "Sionskom prioratu", podvali Pierrea Plantarda, lažnog nasljednika ne samo izumrle franačke Merovinške dinastije nego i pojednako lažnog potomka Isusa i Marije iz Magdale, samozvanog pretendenta na francusku kraljevsku krunu, koji je krivotvorio "dokument" da je (tada nepostojeći) Templarski red u Jeruzalemu 1099. Sve to, i još podjednako izmišljenu "Templarsku objavu" koju su 1997. objavili Lynn Picknett i Clive Prince, iskoristio je i ponovo zavrtio Dan Brown u trileru "Da Vincijev kod", svjetskoj uspješnici koja je razjarila autore "Svete krvi i svetog Graala". Oni su se ponašali kao da su izvadili patent i na Plantardovu podvalu, i na lažnu baštinu Templarskog reda, pošto je Lincoln nagovorio "pouzdani BBC" da snimi dokumentarac baziran na podvali. O Baigentu, Leighu i Lincolnu dovoljno govori podatak da su notornu Nilusovu krivotvorinu "Zapisnik sionskih mudraca" (koji je poslužio kao dobrodošao povod za antijudejske pogrome u Rusiji, a zatim i nacističkome genocidnom antisemitizmu u Njemačkoj) podvalili kao jedan od dokumenata Sionskog priorata.